

سیر تحول تاریخ ادبیات

(از سده قرن اول هجری تا پایان قرن پنجم هجری)

(جلد اول)

تحقیق و نگارش: عاطفه تاجیک

انتشارات ساجدین

تهران - زمستان ۱۳۹۲

سرشناسه	: تاجیک، عاطفه، ۱۳۵۹ -
عنوان و نام پدیدآور	: سیر تحول تاریخ ادبیات/تحقیق و نگارش عاطفه تاجیک.
مشخصات نشر	: تهران : ساجدین، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	: ج ۳.
شابک	: دوره ۶ : 978-964-7427-74-6 ؛ ج ۱ : 978-964-7427-75-3
	: ج ۲ : 978-964-7427-72-2 ؛ ج ۳ : 978-964-7427-73-9
وضعیت فهرست نویسی	: فیفا
مندرجات	: ج ۱. از قرن اول هجری تا پایان قرن پنجم هجری. - ج ۲. از قرن ششم تا پایان قرن نهم هجری. - ج ۳. از قرن دهم تا پایان دوره مشروطه.
موضوع	: ادبیات فارسی -- تاریخ و نقد
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۲ ۹ س ۲ / PIR۳۳۲۵
رده بندی دیویی	: ۸۰۹ ف ۸
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۳۶۷۳۷

نام کتاب	سیر تحول تاریخ ادبیات (جلد اول)
نویسنده	عاطفه تاجیک
ناشر	انتشارات ساجدین
چاپ اول	زمستان ۱۳۹۲
شمارگان	جلد ۱۰۰۰
قطع	رقعی
چاپ و صحافی و لیتوگرافی	تداعی
حروف چینی	سامان
تلفن مرکز پخش	۰۲۱ - ۳۳۱۷۰۹۲۸ - ۲۰۱۱۲۱۴ - ۰۹۱۲

قیمت ۳۰۰۰ تومان

شابک ۳ - ۷۵ - ۷۴۲۷ - ۹۶۴ - ۹۷۸

ISBN 978 - 964 - 7427 - 75 - 3

شابک دوره ۶ - ۷۴ - ۷۴۲۷ - ۹۶۴ - ۹۷۸

ISBN 978 - 964 - 7427 - 74 - 6

حق طبع برای ناشر محفوظ است

فهرست

مقدمه	۵
ایران در سه قرن اول هجری	۷
وضع زبان‌ها و نیمه‌های محلی ایران در دوره اسلامی	۹
خط در دوره اسلامی	۱۴
زبان فارسی در دوره طاهریان و صفاریان	۱۶
سامانیان	۱۹
شعر دوره سامانیان	۱۹
سبک شعر سامانی	۲۱
عرفان و تصوّف	۲۳
داستان‌سرایی و حماسه‌پردازی	۲۵
ابن فقیه (قرن سوّم هجری)	۲۶
البلدان	۲۷
ابن خردادبه (قرن سوّم هجری)	۳۱
امیر اسماعیل سامانی (۲۳۴-۲۹۵ق)	۳۸
غزنویان	۴۶
ویژگی‌های ادب فارسی در قرن چهارم و نیمه اوّل قرن پنجم	۴۸
حسنک وزیر (سده چهارم و پنجم هجری)	۵۰
اصطخری (قرن چهارم هجری)	۵۷

- رودکی (۳۲۹-ق) ۶۱
- شعر در روزگار رودکی ۶۵
- ویژگی‌های شعری ۶۶
- منابع و مأخذ ۶۸

www.ketab.ir

مقدمه

حدود هر سال قبل از میلاد تا امروز که نزدیک دوهزار سال از میلاد مسیح می‌گذرد. در ایران آثار نظم و نثر فرونی به زبان‌های وستی، پهلوی ستمانی یا اشکانی، پهلوی ساسانی، سغدی، ظری، کردی و پارسی دری پدید آمده است. برخی از این آثار در زمره بهترین شاهکارهای ادب و فکر در سراسر عالم می‌باشند.

نگارنده موضوع تحقیق و مطالعه خود را بدین تحول تاریخ و ادبیات فارسی از آغاز عهد اسلامی تا پایان قرن هفتم اختصاص داده است. روش تحقیق در این کتاب آن است که پیش از ورود در مطالعه وضع ادبی هر دوره، نخست به آشنایی با محیط فکری و سیر افکار و عواطف، که موضوع نظم و نثر است، پرداخته شده است. همچنین، اوضاع سیاسی، دینی و اجتماعی هر دوره بررسی شده است تا برای مثال اگر بخواهیم علل ترقی یا انحطاط افکار و اشعار دوره خاصی را بشناسیم، نخست باید از اوضاع سیاسی و اجتماعی آن دوره آگاه باشیم. به این ترتیب، ادبیات یک ملت در

ادوار گذشته از شعر و نثر ادبی تجاوز می‌کند و همه انواع آثار علمی، عرفانی، فلسفی و دینی را نیز شامل می‌شود.

در پایان هر دوره، شرح حالی از رجال مشهور نیز ذکر شده و این به آن سبب است که رجال علم و ادب، که خود مولود وضع محیط‌اند، خواه‌ناخواه در شکل‌گیری محیط خاص بعد از خود مؤثرند. پس بیان احوال و آثار هر نویسنده به همان اندازه در تاریخ ادبیات لازم است که ذکر مقدمات ظهور آنها.

امید است کتاب حاضر برای مطالعه علاقه‌مندان به پیشینه ادبیات فارسی و سیر و تحول آن مفید واقع شود.

در پایان از جناب آقای حاج محمدحسین رحیمی، مدیر مسئول انتشارات ساجدین که در بازخوانی این اثر نظرات مفیدی ارائه داده اند و در چاپ و نشر این کتاب زحمات زیادی را تقبل نموده اند صمیمانه تشکر و قدردانی می‌نمائیم.

الْحَمْدُ لِلَّهِ أَوَّلًا وَ آخِرًا

عاطفه تاجیک

تهران زمستان ۱۳۹۲ خورشیدی